7/3068

T.C.
BAŞBAKANLIK
DIŞ TİCARET MÜSTEŞARLIĞI
Anlaşmalar Genel Müdürlüğü

SAYI : B.02.1.DTM.0.04.10.01/
KONU : Yazılı soru önergesi

02.09.04* 49939

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: 08/07/2004 tarih ve 3068-6399/20826 sayılı yazıları.

Denizli Milletvekili Ümmet Kandoğan'ın, yurt dışındaki Türk firmaları ile ilgili olarak (7/3068) esas numaralı yazılı soru önergesine ilişkin cevap metni ilişikte sunulmaktadır.

Bilgilerine arz ederim.

Kürşad TÜZMEN
Devlet Bakanı

EKLER:
EK 1- Soru Önergesine Cevap Metni (2 adet-6 sayfa)

7/3068

SORU 1: Dış ülkelerde şu anda iş yapmakta olan kaç adet Türk firması bulunmaktadır?

Bilindiği üzere, Türkiye'de yerleşik özel ve tüzel kişileri faaliyette bulunulan ülkenin yetkili makamlarından izin almak kaydıyla;

1- Doğrudan yatırım yapmak,
2- Türkiye'deki firmanın şube veya temsilciliğini açmak,
3- Ortak şirket oluşturmak,
4- Yabancı sermayeli şirketlere ortak olmak

gibi ticari faaliyetlerde bulunmaktadır.

Son yıllarda başta AB ve komşu ülkeler olmak üzere Avustralya'dan Amerika Birleşik Devletleri ve Afrika'ya kadar dünyanın her köşesinde önemli bir Türk iş adamları varlığı oluşmuştur.

Yurt dışında ticari faaliyette bulunan iş adamlarımız bulundukları ülkelerde iş adamları dernekleri oluşturmak suretiyle güç birliği meydana getirmişlerdir. Bazı firmalarımız, gerek bu dernekler aracılığıyla gerek ferdi olarak Büyükelçiliklerimiz ve Ticaret Müşavirliklerimizle iletişim kurmakta, bazı firmalarımız ise herhangi bir iletişim kurmamaktadır. Ayrıca bazı firmalarımız ise ticari faaliyetlerine son vermelerine rağmen bu durumu Ticaret Müşavirliklerimize bildirmemektedir.

Bu nedenle, halihazırda yurtdışında faaliyette bulunan Türk firmalarının kesin sayısı hakkında tam bir bilgi elde etmenin mümkün olamayacağı düşünülmektedir.

Öte yandan, Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Karar uyarınca, Türkiye'de yerleşik kişilerin, yurt dışında veya Türkiye'deki serbest bölgelerde yatırım yapmak veya ticari faaliyette bulunmak üzere şirket kurmaları, ortaklığa katılmaları ve şube açmaları için, 5 milyon ABD Dolarını aşan nakdi ve/veya ayni sermaye ihracı Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu bakanlığın iznine tabi tutulmaktadır.

Ayrıca, bankalar, özel finans kurumları ve gümrük idarelerinin, yurt dışında ve Türkiye'deki serbest bölgelerde yatırım veya ticari faaliyette bulunmak üzere sermaye ihraç eden Türkiye'de yerleşik kişiler her bir işlemi Hazine Müsteşarlığına bildirmeleri gerekmektedir.

Bu çerçevede, yurt dışına doğrudan yatırım yapılması amacıyla sermaye ihracında bulunan Türkiye'de yerleşik kişilerin bu faaliyetleri ile ilgili olarak Hazine Müsteşarlığı tarafından tutulan kayıtlara göre, 30 Haziran 2004 tarihi itibariyle yurt dışında yatırım yapmak amacıyla Türkiye'den sermaye ihracı gerçekleştiren 1286 kişi bulunmakta olup, bunların 682 adedi tüzel kişidir. Belirtilen kişiler tarafından 30 Haziran 2004 tarihi itibariyle yurt dışına yaklaşık 6,5 milyar ABD Doları sermaye ihracı gerçekleştirilmiştir.

SORU 2: Bu firmaların yurt içinde faaliyet gösteren kaç adet kuruluşları ve kaç kuruluş ile bağlantıları vardır?

Yurt dışına doğrudan yatırım yapılması amacıyla sermaye ihracında bulunan Türkiye'de yerleşik kişilerin yurt içinde faaliyet gösteren kaç adet kuruluşları ve kaç adet kuruluş ile bağlantıları olduğu konusunda herhangi bir bilgi bulunmamaktadır.

SORU 3: Bu firmalar kazançlarını hangi ülkelerde vergilendirmektedirler?

Türkiye mukimi kişi ve kurumların yurt dışı kaynaklı gelirleri ile yabancı ülke mukimi kişi ve kurumların Türkiye kaynaklı gelirlerinin vergilendirilmesinde, duruma göre, kaynak ya da mukim ülke ile Türkiye arasına Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması var ise, elde edilen gelirin türüne göre bu anlaşmada yer alan hükümler çerçevesinde ülkeler iç mevzuatına göre vergileme yapmaktadırlar. İlgili ülke ile akdedilmiş bir Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmasının bulunmaması halinde ise ülkeler doğrudan iç mevzuatlarında yer alan hükümlere göre vergileme yapmaktadırlar.

Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması ile temel olarak amaçlanan bir ülke mukiminin diğer ülke kaynaklı gelir elde etmesi halinde, söz konusu gelire her iki ülkede de aynı tür vergi uygulanması neticesinde ortaya çıkacak çifte vergilendirmeyi önlemek ve bu şekilde ülkeler arasındaki emek ve sermaye akışını teşvik etmektir.

Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması ile gelir türleri itibariyle mukim ve kaynak ülkelerin vergilendirme yetkileri düzenlenmektedir. Bu bağlamda, bir kısım gelir türleri için vergilendirme yetkisi münhasıran mukim ya da kaynak ülkeye bırakılmakta, bir kısım gelir türleri için ise her iki ülkeye de vergilendirme yetkisi verildikten sonra mukim ülkeye kaynak ülke vergilemesi için mahsup ya da istisna yöntemlerinden birini uygulama zorunluluğu getirilerek çifte vergilendirme önlenmektedir.

SORU 4: Yurdumuzda iş yapan yabancı firmalar kazançlarını hangi ülke veya ülkelerde vergilendirmektedirler? Niçin ve hangi gerekçeyle başka ülke veya ülkeleri tercih etmişlerdir?

Ülkemizde faaliyet gösteren yabancı sermayeli firmaların kazançları Kurumlar Vergisi Mevzuatı kapsamında, yabancı yatırımcıların kazançları ise Gelir Vergisi Mevzuatı ile Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmaları kapsamında vergilendirilmektedir.

SORU 5: Türk vatandaşı olup da, yurt dışında ticari faaliyette bulunan ama Türkiye'ye hiç vergi ödememiş firma var mıdır? Varsa, firma sayısı ne kadardır?

Bu konuda kapsamlı bir bilgi bulunmamaktadır.

SORU 6: Neden iş adamlarımız ülkemizde yatırım yapmak yerine yabancı ülkeleri tercih eder duruma gelmişlerdir?

Küreselleşmenin bir kriteri olarak kabul edilen doğrudan yatırımların artmasında, maliyeti düşürücü faktörler, riskin yayılması, dış piyasa payını korumak veya artırmak, ekonomik faaliyetleri çeşitlendirerek gelire ve satışa istikrar kazandırmak gibi etkenler bulunmaktadır. Bu çerçevede, Türkiye'ye yapılan yatırımlar kadar Türk sermayesinin dünya genelinde yaptığı yatırımlar da önem kazanmaktadır. Bu bakımdan Türk firmaları tarafından yurt dışında yapılan doğrudan yatırımların artması, uzun dönemde Türk ekonomisine olumlu katkılar sağlayabilecek, ayrıca ihracat bağlantılarını kolaylaştırabilecektir.